



Saponaria officinalis (Mydlnica lekarska)

rodzina Caryophyllaceae (Goździkowate)



Występuje w Europie i Azji, w Polsce jest pospolita na niżu. Posiada walcowate, długie, rozgałęzione, czołgające się kłaczki z licznymi korzeniami. Część nadziemna dorasta do wysokości 30-80cm. Łodyga jest naga, prosto wzniesiona, walcowata, górą widlasto rozgałęziona, szorstka. Eliptyczne lub podługowate, zaokrąglone liście ułożone są na łodydze naprzeciwległe. Mają długość 5 do 6 cm, są nagie lub nieco owłosione, z szorstkimi brzegami, trójnerwowe. Dolne liście są krótkoogonkowe, a górne siedzące i nieco zrosnięte nasadami. Rośliny kwitną od czerwca do września. Dwucentymetrowe kwiaty różowe lub białe wyrastają pęczkami na długiej szypułce z kątów liści. Tworzą na wierzchołku łodyżki niewielki kwiatostan - wierzchołkową dwuramienną. Kwiaty są 5-krotne, o zielonym lub czerwonym, owłosionym kielichu. Płatki korony są na szczycie wycięte. Kwiaty są zapylane przez ćmy i wieczorem wydzielają zapach przywabiający je. Owocem jest jajowata torebka.

W naturalnym środowisku roślina występuje na aluwialnych tarasach, przydrożach, miedzach czy zboczach. Jest rośliną ruderalną. Jako roślina lecznicza jest uprawiana do celów farmakologicznych oraz na potrzeby przemysłu kosmetycznego. Surowcem zielarskim jest kłaczka z korzeniami, które zawiera saponiny, glikozydy, węglowodany oraz sole mineralne. Ma działanie wykrztuśne, pobudzające czynności żołądka i trzustki, żółciopędne. Musi być jednak stosowana pod kontrolą lekarza, gdyż jest rośliną trującą. Duże dawki saponin po spożyciu drażnią żołądek i jelita - powodują wymioty i biegunki. Jest trująca także dla zwierząt i nie jedzą one tej rośliny. W dawnych czasach, gdy nie znano mydła, do mycia wykorzystywano odwar z korzeni mydlnicy, wytwarzano z niej także tzw. mydlik, który był używany do odtłuszczania wełny. Wiele pierwotnych plemion używało nasion mydlnicy jako przynęty do łowienia ryb (powoduje ich zatrucie). Używano także jej odwarów doustnie, jako odtrutki po ukąszeniu przez węże. Ma zastosowanie przy produkcji past do zębów, maseczek i szamponów.